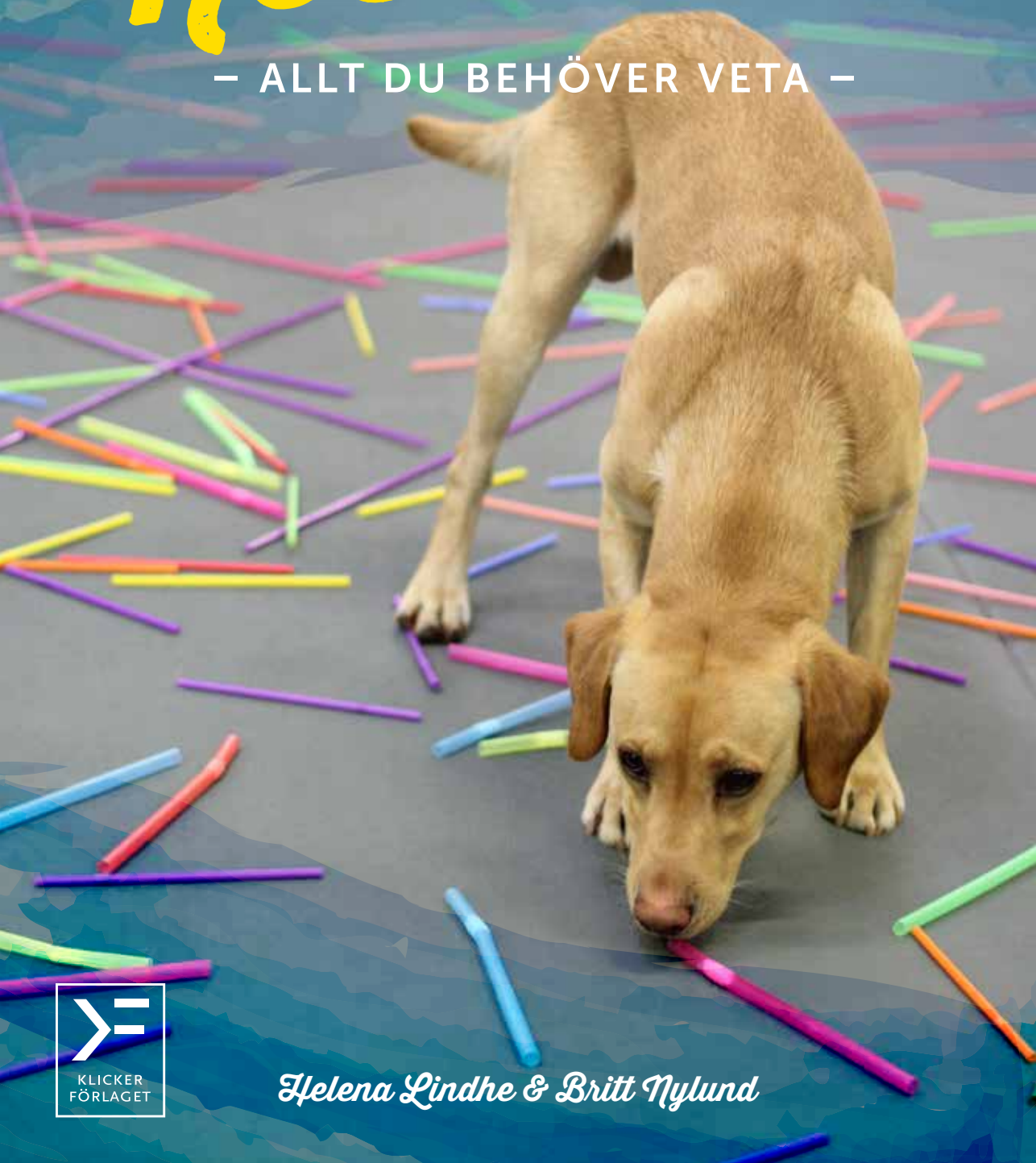

Mosework

– ALLT DU BEHÖVER VETA –

Lars-Erik och Bubbles

Nosework

– ALLT DU BEHÖVER VETA –

© Helena Lindhe, Britt Nylund och
Klickerförlaget Göteborg AB, 2016

Författare Helena Lindhe och Britt Nylund

Redaktör Lena Gunnarsson
Ulrika Jannert Kallenberg

Korrektur Orda om

Illustrationer Jenny Nyberg

Grafisk form Ludvig Aust Kommunikation AB

Foto Samtliga foton är tagna av
Malin Karlsson, förutom foton
på sidorna 46, 79 (Echo), 92,
100, 145, 171 och 173, vilka är
tagna av Christer Kerkelä.

Tryck Livonia Print, Lettland, 2016

ISBN 978-91-981613-8-0

Webb www.nosework.se

Omslagsfoto på Leon
är taget av Malin Karlsson.

Klickerförlaget Göteborg AB
info@klickerforlaget.se
www.klickerforlaget.se

Innehåll

Den fantastiska hundnosen	7
Vad är nosework och specialsök?	8
Belöningar och belönings teknik	11
Matbelöningar.....	12
Leksaksbelöningar.....	14
Sociala belöningar.....	16
Mer än en belöning.....	16
Belönings teknik.....	17
Belönings tips.....	18
Förberedande övningar	22
För hundar med föremålsintresse.....	23
För hundar som brinner för mat....	25
För svår motiverade hundar.....	26
Utrustning och hantering av doft	28
Urvalsbanan.....	29
Dofthållare.....	30
Hundens utrustning.....	31
Förarens utrustning.....	31
Preparera dina doftgömmor.....	32
Tänk som ett proffs.....	33
Lär in doften	35
Lär in doften med urvalsbana.....	36
Lär in doften på urvalsbanan med leksaker eller annat föremål.....	40
Få upp sökintresset för urvalsbanan med hjälp av godis.....	41
Shejpa in doften.....	45
Moment i nosework	48
Behållarsök.....	49
Inomhussök.....	60
Utomhussök.....	68
Fordonssök.....	77

fortsättning på nästa sida

Fritt sök och uppstyrt sök	85	Söksystem och sökplan	145
Fritt sök.....	86	Söksystem.....	147
Uppstyrt sök.....	88	Sökplan.....	152
Kombinera fritt och uppstyrt sök ..	90		
Gå vidare i träningen	92	Störningsträning	158
Flera gömmor.....	93	Doftdiskriminering.....	159
Höga och låga gömmor.....	95	Störningsövningar.....	159
Okända gömmor.....	100	Störningar på tävling.....	164
Trösklar och hörn.....	103		
Stora områden.....	107	Problemlösning	167
Små eller trånga sökområden.....	108	Vanliga problem.....	168
Tomma områden.....	109	Problemlösningsplan.....	174
Svåråtkomliga och oåtkomliga gömmor.....	111	Redo för tävling?	175
		Dofthprov.....	175
		Att tävla i nosework.....	179
Markeringar	119	Doftheori och hundens luktsinne	185
Säkringsövningar.....	120	Doftheori.....	186
Markeringsträning.....	127	Hundens luktsinne.....	190
Olika markeringssätt.....	129		
Utveckla markeringsträningen.....	140	Ordlista	193
Om det blir svårt.....	140		
Blindmarkeringar.....	141	Tack!	196
Ytterkantsmarkering.....	142		
Markering på störning.....	143		

Marcus och Gretha

Den fantastiska hundnosen

Hundar har ett fantastiskt luktsinne! De har förmåga att urskilja lukter som vi inte ens kan ana oss till. Tack vare den otroliga nosen använder vi idag hundar för att hitta allt från lik, sprängmedel, sedlar och narkotika till kantareller, vägglöss och barkborrar. Det tycks inte finnas några gränser för vilka ämnen vi kan lära hundar att känna igen och markera. Hundar är gjorda för att utnyttja detta fantastiska anlag. För att tillfredsställa hundens medfödda behov och lust att nosa vill vi förstå sysselsätta den med olika nosövningar. Det stärker relationen mellan dig och din hund, som blir trött och nöjd efter arbetet. Hundar som får använda nosen på ett kreativt sätt mår bra både fysiskt och mentalt. Det stärker också relationen mellan dig och din hund, som blir lugn och nöjd efter arbetet.

Vi har skrivit den här boken för dig som är intresserad av hundsporten nosework och andra sorters specialsök. Under våra många kurser i nosework har vi saknat bra kurslitteratur att hänvisa till. Efterfrågan från våra kursdeltagare har varit stor. Därför har vi nu skrivit *Nosework – allt du behöver veta* som du kan använda oavsett om du är helt ny inom sporten eller har gått flera kurser.

Ge din hund den bästa present den kan få! Låt hunden utnyttja sitt främsta sinne samtidigt som ni bygger upp er relation och har kul ihop.

Välkommen att träna nosework!

Helena Britt

Helena Lindhe och Britt Nylund

Helena Lindhe

*Helena med sin schäfer Echo
och sin golden retriever Ross.*

Britt Nylund

*Britt och hennes labradorer
Razzle, Leon och Frej.*

Ross

Förvaring

Förvara utrustningen för varje doft separat.

Förvara dina preparat i ett särskilt skåp eller rum som hunden inte har tillgång till. Om du ständigt har dem framme kan det innebära att hunden känner doften utan att få någon belöning, vilket kan leda till att den förlorar intresset för doften.

När du vill slänga använda tops eller pads bör du kasta dem i utomhuskärlet direkt, så att du inte riskerar att doft dröjer sig kvar i hemmet.

Vid förvaring av vissa preparat behöver du som yrkesförrare iakttä ännu större försiktighet.

Att minnas!

- Mycket av utrustningen du behöver till nosework och specialsök har du förmodligen redan hemma.
- En urvalsbana är ett jättebra hjälpmedel i träningen och du kan enkelt konstruera din egen variant.
- Varje doft ska ha sitt eget kit.

Hydrolat

Hydrolaterna i nosework är i tur och ordning eukalyptus (klass 1), lagerblad (klass 2) och lavendel (klass 3).

De är flyktiga och dunstar fort, vilket gör att:

- det är lätt att använda samma område igen
- de behöver fyllas på regelbundet, särskilt vid värme och nederbörd

Förvaras frostfritt

Lär in doften

En hund kan fantastiskt nog lära sig att urskilja ett stort antal olika dofter – och det finns många sätt att lära den det. Har du väl lärt hunden att värdesätta en viss doft är det inte svårt att upprepa tillvägagångssättet med nästa doft. I det här kapitlet ger vi förslag på några olika sätt att lära in eukalyptusdoften och du kan använda samma metoder för att presentera hunden för övriga nosework- eller specialsöksdofter.

Hur ska du välja inlärningsmetod för din hund? Det beror på vilken typ av hund du har! Eftersom du inte kan fråga den får du prova dig fram. De allra flesta hundar fungerar jättebra med urvalsbana, så testa gärna den först. Den är dessutom ett redskap som går att använda till många olika övningar förutom inläring, som till exempel störnings- träning, markeringar och uthållighet.

Lär in doften med urvalsbanana

Ta fram din urvalsbanana och ställ den på ett plant underlag i en störningsfri miljö. Om du vill slumpa fram doftens placering kan du ha en tärning redo. Ha gärna med en kompis när du börjar med de här övningarna. En person hanterar hunden och den andra doften. Ha koppel på hunden så att du kan styra den. Även om du i vanliga fall har god lydnad är det onödigt med en konflikt mellan dig och hunden ifall den börjar undersöka resten av omgivningen istället för själva urvalsbanan.

Smellerburken

Gör i ordning två burkar med måldoften, det vill säga den doft hunden ska leta efter, men placera först ut fem tomma burkar i banan. Den ena av de två burkarna med doft ska vara en så kallad smellerburk. Det är en burk som innehåller exakt samma doft som hunden senare ska finna på urvalsbanan och som den presenteras för innan den börjar arbeta. Den andra burken är själva doftburken som du sätter i banan.

Sniffar på smellern

Penny nosar på smellerburken för att veta vilken doft hon ska söka efter.

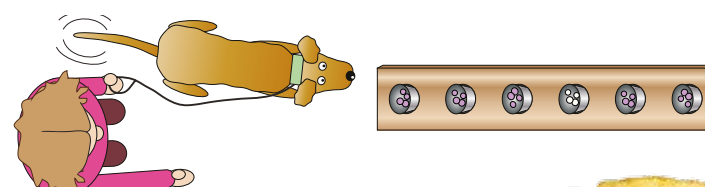
Ta fram hunden och var beredd med eventuell klicker och belöning. Presentera smellerburken för hunden. De flesta hundar börjar sniffa av nyfikenhet. Belöna då direkt med godis och håll din hand som en skål ovanför doftåhlen på burken. Beröm hunden och tala om hur

duktig den är. Ta undan smellern och räck på nytt fram den. Gör om övningen ett antal gånger. Undvik att köra upp smellerburken i hundens nos. Det är bättre att du vickar lite på burken och för burken bort från hunden. Om hunden tycker smellerburken verkar läskig eller inte drivs av nyfikenhet får du belöna minsta rörelse i riktning mot burken. Det kan också fungera att vara lite hemlig med burken så att hunden undrar vad du har. Något annat som också brukar fungera är att visa hunden att du själv – väldigt intresserat – sniffar på burken.

Att hunden fått känna doften och belönats för det blir som ett slags memoryspel. Tanken är att när hunden passerar med nosen över rätt burk i urvalsbanan ska den komma ihåg upplevelsen den fick då den sniffade på smellern och förhoppningsvis stanna till när den känner samma doft.

Hunden börjar jobba på urvalsbanan

Håll fram smellerburken en gång till för att påminna om doften. Nu räcker det att du håller fram den en enda gång och belönar. Medhjälparen håller hunden medan du går fram och visar hunden burkarna i banan. Peka på varje burk. Lägg märke till hur din hund reagerar på detta: vissa behöver en mer eggande visning där du smyger och verkar hemlig medan andra kan börja ljuda av en enkel pekning. I så fall kan det räcka med en svepande gest över urvalsbanan.

Börja söka

Föraren visar med handen mot banan och skickar hunden.

Syftet med visningen är att hunden ska fokusera på själva banan och inte på resten av miljön. Längre fram i träningen tar du med dig gesten till de olika momenten för att hjälpa hunden att avgränsa området som ska sökas av.

Gå tillbaka till hunden och ta över den från medhjälparen. Stå ganska nära banan. Släpp den

Urvalsbanan steg för steg

1. Ge smeller.
2. Visa med gest mot banan.
3. Släpp på hunden.
4. Belöna direkt ovanför doftburken.

direkt i kopplet mot första burken med en tydlig gest. Vifta inte! Låt den därefter undersöka burkarna.

Så fort den passerar rätt doftburk med nosen blir det TIO SNABBA, oavsett om du sett en igenkännande reaktion eller inte. Skulle hunden vilja återvända till doften efter utdelad belöning ska du låta den göra det och fortsätta berömma och belöna den. Alla frivilliga återgångar måste förstärkas! Visa hunden att den är duktig. De första fyra, fem gångerna ska du belöna så snart hunden nosar på burken – kräv ingen förståelse här utan mata bara på.

En del hundar går självmant från burk till burk av nyfikenhet medan andra behöver lockas vidare, för att med tiden bli allt mer självständiga. Ha tålamod med din hunds personlighet.

Upprepa samma sak några gånger. Variera var du placerar doftburken som har dofthållaren mellan påsläppen. Du ska alltså inte flytta enbart dofthållaren utan hela burken med dofthållaren i. Låt hunden sniffa på smellern en gång före varje påsläpp. Var noga med att ge belöningen precis ovanför doftburken så att hunden associerar det trevliga som händer med den lukt som samtidigt strömmar upp från burken. Vanligen brukar du märka en förståelse hos hunden efter bara några gånger.

Belöna nära doften

Mata på med godis så nära doftkällan du kan.

Oavsett hur det går bör du inte repetera övningen mer än fem till sex gånger på ett träningsstillfälle till att börja med.

Frej

Fortsätt träningen

Ta fram urvalsbanan senare på dagen eller vänta till nästa dag och gör om det hela. Målet är inte att till varje pris tvinga fram ett intresse för doften utan att låta hunden förstå att det blir roligt och mysigt när den känner en viss lukt. Om hunden inte verkar engagerad eller inte tycks förstå övningen får du fundera på vad du kan förändra. Flytta banan till en mer störningsfri plats. Är smellerburken för skrämmande kan du försöka byta den mot en annan behållare. Du kan minska antalet burkar på urvalsbanan. Du kan också prova att själv sniffa i varje behållare på urvalsbanan istället för att peka. Kanske behöver du smyga mer när du visar banan och prata med burkarna på ett mystiskt sätt. För den föremålsintresserade hunden brukar det fungera med att du låtsas gömma favoritleksaken i en av burkarna.

Om du, trots upprepade försök med hjälp av enbart doft och dina belöningar, inte lyckas få hunden intresserad av urvalsbanan kan du läsa på nästa sida om andra alternativ som kombinerar urvalsbanan med leksak eller mat.

Stegringsplan för urvalsbanan

Denna stegringsplan gäller för alla övningar på urvalsbanan, både vid inläring och vid störningsträning.

1. Belöna hunden precis ovanför doftburken när den sniffar på rätt burk även om den i början troligtvis inte reagerar.
2. Belöna efter att hunden visat en mikroreaktion vid rätt burk, till exempel en snabb huvudrörelse eller att den stannar till mycket kort.
3. Invänta en större reaktion – hunden stannar tydligt upp – och belöna.

Urval

Nu har du fått en hund som tydligt reagerar på doften, men du vet ännu inte om det är för att den har förstått doften eller för att den bara stannar till vid den enda burken som doftar något. Det är först när hunden gör ett urval trots att det luktar i alla burkarna som du vet att den kan urskilja just den etikett ni övar på. För att säkerställa att hunden kan själva mål doften måste du öva med andra dofter i övriga burkar. Börja med att ha endast ett annat doftämne, till

Ge din hund ett meningsfullt liv – börja träna nosework!

Vill du stimulera din hund på ett enkelt och roligt sätt är nosework aktiviteten för dig! Nosework är sporten där hunden får använda sin nos i olika miljöer. Hunden lär sig söka efter specifika dofter inomhus, utomhus, på fordon och i behållare av alla de slag.

I den här boken hittar du allt om nosework från belöningar och inläring till hur du gör för att få en duktig sökhund. Med hjälp av boken kan du satsa på tävlingssporten nosework eller annan form av specialsök, där du själv väljer vilket preparat hunden ska söka efter. Boken riktar sig både till dig som är nyfiken på nosework och vill börja träna såväl som till dig som hållit på ett tag och vill få nya träningstips.

Alla tips bygger på att du och din hund ska ha en rolig stund tillsammans. Ge din hund ett meningsfullt liv – börja träna nosework!

Helena Lindhe och Britt Nylund är instruktörer i allmänlydnad, bruks- och tävlingslydnad samt nosework. De har stor erfarenhet av att arrangera kurser, läger, tävlingar och andra noseworkinspirende aktiviteter. Britt har tre labradorer som tränar bruks, lydnad, specialsök och jakt. De tävlar framgångsrikt i bruks och lydnad. Helena har en schäfer och en golden som tränas och tävlas i nosework, lydnad och spår.